

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΕΤ'

Συνδρομή ἰτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Γαυρίου. Ἐκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἰτήσια. - Γραφεῖον Διευθ.: Ἐπὶ τῆς λωφ. Πανεπιστημίου 39.

11 Σεπτεμβρίου 1883

Αἱ κατωτέρω βιογραφικαὶ σημειώσεις περὶ τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ Ἔτον καὶ τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδῶν τοῦ Γλάδστωνος ἐσταχυολογήθησαν ἐκ μακροῦ ἄρθρου, δημοσιευθέντος ἐν τῇ «Βρετανικῇ Ἐπιθεωρήσει».

Ἐφημερικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

Α'.

Ἐν τῷ Λυκείῳ.

Ὁ Οὐίλιαμ Ἔβαρ Γλάδστων ἐνεγράφη εἰς τὸ Λυκεῖον τοῦ Ἔτον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1821, μετὰ τοὺς δύο πρεσβυτέρους αὐτοῦ ἀδελφοὺς, Θωμᾶν καὶ Ρόβερτσον, ὄντας ἤδη μαθητὰς τῆς σχολῆς ταύτης. Ὁ Θωμᾶς ἦτο ἐν τῇ πέμπτῃ τάξει, ἐδέησε δὲ μετὰ μικρὸν ὁ Οὐίλιαμ νὰ γείνη θεράπων (fag)¹ αὐτοῦ. Ὅτε τὸ λεωφορεῖον τοῦ Λονδίνου ἐκόμισε τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς ἄχρι τῆς πύλης τοῦ Christopher Inn, βραχὺ ὑπελείπετο αὐτοῖς διάστημα ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐσκευασμένον ξενοδοχεῖον, κείμενον ἀκριβῶς πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ὁδοῦ. Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο, ὕπερ διηύθυνε γυνή τις, ἡ μίστρας Σχούρεϋ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τοῦ Λυκείου ὡς ἐπίζηλον οἶκημα ἕνεκα τῆς γειτνιασέως αὐτοῦ πρὸς τὸ περιβόητον πανδοχεῖον, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Christopher Inn. Ἐν τούτοις ἦτο χειρίστον πρὸς σπουδὴν καταλύμα καὶ θαυμασμοῦ ἄξιος εἶνε ὁ Γλάδστων κατορθώσας νὰ μελετήσῃ ἐν τοιούτῳ τόπῳ. Τὰ λεωφορεῖα, τὰ ὀχήματα, παντός εἶδους ἄμαζαι προσήλανον εἰς Christopher Inn ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὀρίζοντος· τὴν παρασκευὴν, ἡμέραν ἀγορᾶς εἰς Ἔτον, συνέρρον ἐκ τῶν περίξ πάντες οἱ κτηματῖαι καὶ γεωργοί, οἱ κτηνέμποροι ἤγον πρὸς πώλησιν τὰ κτήνη των, χωρὶς ἤρχοντο ὅπως μισθωθῶσιν ὡς θεραπαινίδες. Οἱ ἐν τῷ ξενοδο-

χείῳ τοῦ Σχούρεϋ οἰκοῦντες σπουδασταὶ ὑπὸ τὰ παράθυρα αὐτῶν εἶχον θέαμα ποικίλον ἄμα καὶ θορυβῶδες, πλειστάκις δὲ ὁ ὕπνος αὐτῶν ἐταράσσετο ἐκ τῶν παραφώνων ἁσμάτων τῶν ἐξερχομένων ἐκ τοῦ coffee-room μετὰ τὰ κυνηγετικὰ δεῖπνα. Προσθέσατε εἰς ταῦτα τὰς κραυγὰς τῶν ἐφημεριδοπωλῶν, τῶν μακροὺς ἐρυθροὺς ἐπενδύτας φορούντων καὶ κέρας ἐν τῇ χειρὶ κρατούντων, οἵτινες ὅταν εἰς τὰ φύλλα των ὑπῆρχεν εἰδήσις τις πολὺ κινουσα τὸ ἐνδιαφέρον, ἔτρεχον σαλπίζοντες καὶ προσφέροντες τὰς εἰδικὰς ἐκδόσεις τῶν Καιρῶν καὶ τῶν Ἡμερησίων Χρονικῶν πρὸς ἐν σελίνιον τὸ φύλλον. Φαντάσθητε τὸν μέλλοντα πρωθυπουργὸν συντάσσοντα τὸ λατινικὸν τοῦ θέμα ἐν ᾧ οἱ ἐφημεριδοπῶλαι ἐκεῖνοι μανιωδῶς δι' ὤρωγῶν ἐξήγγελλον τὴν καρατόμησιν διαβοήτου κακούργου.

* *

Τὸ πανδοχεῖον ἐκεῖνο ἐσυχνάζετο πολὺ καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς. Εἶνε δὲ ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις σήμερον ὅπως τὸ κατὰστημα ἐκεῖνο συνετέλει τότε εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν μαθητῶν τοῦ Ἔτον. Ὅτε τῷ 1815 ὁ δόκτωρ Hawtreay παρεκάλεσε τοὺς ὑποδιουθιντὰς τῆς σχολῆς (fellows), γενομένους ἰδιοκτητὰς αὐτοῦ, νὰ μὴ ἀνανεώσωσι τὴν μίσθωσιν τοῦ πανδοχείου, περιέγραψε διὰ μελανῶν χρωμάτων τὴν ὀλεθρίαν ἐπὶ τῶν ἡθῶν τῶν μαθητῶν ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Τὸ κακὸν ἦτο ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Γλάδστωνος. Οἱ μαθηταὶ ἀπεδίδρασκον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὅπως μεταβάντες εἰς τὸ πανδοχεῖον πῶσι. Ἄν κατελαμβάνοντο ἐκεῖ προσεποιούντο ὅτι ἐμελλον νὰ κάμωσιν ἐπίσκεψίν τινα εἰς Λονδίνον, ἢ ὅτι ἀνέμενον διὰ τοῦ λεωφορείου πρᾶγματά των. Οἱ διδάσκαλοι ἔκλειον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ τελούμενα, μὴ θέλοντες νὰ προκαλῶσι τηλικαῦτα ψεῦδη. Πλειστάκις οἱ μαθηταὶ ἐμέθυον, καὶ τότε κατέφευγον εἰς τὸ κατέναντι κείμενον ξενοδοχεῖον τῆς Σχούρεϋ, ὅπου ἐδίδοντο αὐτοῖς ἀντιμεθυστικά, ἐμετικὰ ἢ μουστάρδα εἰς ὕδωρ διαλελυμένη, ἐξ ὧν συνήρχοντο εἰς ἑαυτοὺς. Ὅταν τὸ Christopher ἦτο πλήρες, τὸ ξενοδοχεῖον καθίστατο παράρτημά τι τῆς μεγάλης ἀγορᾶς. Ἦ-

1. Fags ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Ἔτον, εἰσὶν οἱ μαθηταὶ τῶν κατωτέρων τάξεων ἐκτελοῦντες τοῦτ' αὐτὸ ὑπηρετῶν ἔργα πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων. Ἐκάστος τούτων ἔχει ἓνα fag, ὅστις εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπόμενον ἦτο νὰ παρέχῃ ἀφορμὴν εἰς τυραννικὴν ἐμετάλλευσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐπάγουσα τὴν καταπίεσιν τῶν μικρῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων, ἀλλ' εὐτυχῶς οἱ κύριοι δεικνύνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας αὐτῶν.

το δὲ καὶ τόσον εὐχερὲς νὰ στείλῃ τις τὸν *lag* αὐτοῦ πρὸς προμήθειαν ποτῶν! Ὅτε οὐδεὶς τῶν διδασκαλῶν ἐφαινετο, τὸ παιδίον ἐπέστρεφε τρέχον, ἔχον δὲ τὸ *princeps* αὐτοῦ πλήρες ζύθου ἢ πόρτου. Τὸ *princeps* ἦτο δοχεῖον ἀπατηλὸν τὸ ἐξωτερικόν, φιλοτεχνηθὲν διὰ τοῦ ἐπικαλύμματος παλαιᾶς ἐκδόσεως τοῦ Βιργιλίου. Ἐχώρει τρεῖς φιάλας, φερόμενον δὲ ὑπὸ μάλης ἐφαινετο ὡς σοβαρὸν βιβλίον εἰς φύλλον. Ὁ δόκτωρ Κῆτε ἐγίνωσκε βεβαίως τί ἔπραττεν, ὅτε μιᾶ τῶν ἡμερῶν εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν κατωτέρων τάξεων: «Δὲν θέλω κανεὶς νὰ μεταφέρῃ βιβλία μεγάλα, ἐκδόσεις εἰς φύλλον. Ἄν ἰδῶ κανένα μαθητὴν ἔξω μὲ ἐν τοιοῦτον βιβλίον θὰ τὸν μαστιγώσω».

Ἦτο πεπρωμένον εἰς τὴν ἡλικίαν φύσιν τοῦ Γλάδστωνος νὰ ὑποστῇ τὰς δοκιμασίας εἰς ἃς κατεδίκαζεν αὐτὸν ὁ κινδυνώδης χαρακτήρ τῶν περιβαλλόντων αὐτόν. Ἄλλ' ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμὸν, ὡς καὶ ὁ σύνοικος αὐτοῦ Γεώργιος *Selvyn*, ὁ μέλλων ἐπίσκοπος τῆς Νέας Ζηλανδίας, ὅστις ἐγένετο εἰς τῶν καλλίστων φίλων αὐτοῦ. Οἱ δύο οὗτοι μαθηταὶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ των — διότι οἱ δύο Σέλβιν καὶ οἱ τρεῖς Γλάδστανες εἰσὶν ἀξιοὶ τῶν αὐτῶν ἐπαίνων — παρέμειναν ἀμωμοὶ ἐν μέσῳ τῆς διαφθορᾶς τῶν συμμαθητῶν αὐτῶν.

* *

Θὰ φανῆ ἴσως παράδοξον ὅτι ὁ μέλλων ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν (ὁ μέγιστος τῶν οικονομολόγων ἐποχῆς καθαρῶς οικονομολογικῆς) δὲν ἔμαθε τὰ μαθηματικὰ ἐν Ἔτον, καὶ ὅτι μόλις ἐδιδάχθη αὐτόθι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς Ἀριθμητικῆς. Ὅτε ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης ἐσπούδαζεν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Βαϊέν, καθηγητῆς τις προεῖπεν αὐτῷ ὅτι οὐδέποτε θὰ γείνη καλὸς ἀξιωματικὸς ἕνεκα τῆς ὀλίγης πρὸς τὰ μαθηματικὰ κλίσεώς του. Τοιαύτη πρόρρησις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνη περὶ τοῦ Γλάδστωνος ἀπλούστατα, διότι δὲν ὑπῆρχε καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ σχολῇ. Μόνον αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐδιδάσκοντο ὑπὸ ταγματάρχου τινὸς Χέξτερ, εἰς τὰς παραδόσεις του δὲ μετέβαινον μόνον οἱ τῶν κατωτέρων τάξεων μαθηταὶ, ἀφοῦ δ' ἐμάνθανον καὶ οὗτοι τὴν διαίρεσιν ὁ ταγματάρχης δὲν ἀνησύχει πλέον. Ἰδέαν περὶ τοῦ τί ἦτο τὸ Λύκειον τοῦ Ἔτον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δύναται νὰ σχηματίσῃ τις μανθάνων ὅτι, ὅτε τῷ 1836 ὁ αἰδεσιμώτατος Στέφεν Χαουτρέϋ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σχολὴν ὡς καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν, δὲν ἐπετράπη αὐτῷ ἢ μόνον ὡς ἔτακτος καθηγητῆς νὰ παραδίδῃ, καὶ μόνον εἰς τοὺς τριάκοντα πρῶτους μαθητὰς τῆς σχολῆς, διότι ὁ ταγματάρχης Χέξτερ ἐφαινετο ἔχων συμφέρον νὰ ὦσιν ἀμαθεῖς οἱ λοιποὶ. Ἐπὶ τέλους,

ὁ κ. Χαουτρέϋ ἠναγκάσθη νὰ καταβάλῃ τῷ ταγματάρχῃ χορηγίαν 200 λιρῶν στερλινῶν κατ' ἔτος ὅπως παύσῃ ἀνθιστάμενος εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐκλείδου καὶ τῆς ἀλγέβρας.

* *

Εἰς τῶν καθηγητῶν τοῦ Ἔτον, ὁ δόκτωρ Κῆτε, ὅσον πρὸς καὶ εὐπροσήγορος ἦτο ἐν τῷ κατ' ἰδίαν βίῳ αὐτοῦ, τοσοῦτα τραχὺς καὶ ἀυστηρὸς ἦτο πρὸς τοὺς μαθητὰς. Ἡ μανία αὐτοῦ τοῦ μαστιγῶν ὑπερέβαινε πᾶν ὄριον, ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς τῶν μαθητῶν, ὅσα συνετὸς καὶ ἂν ἦτο, ἦτο ἀπηλλαγμένος τοῦ κινδύνου τῆς μαστιγώσεως, τάσις τις πρὸς ἀπειθειαν καταλαμβάναν ἐκείνους οἵτινες ἠσθάνοντο ἐπικειμένην τὴν τιμωρίαν, δίχως τὸ παράπαν νὰ πταίωσι. Ἐν τινι περιστάσει ὁ Γλάδστων, πρωτόσχολος ὢν τῆς τάξεώς του, ἐλησμόνησε νὰ σημειώσῃ τὸ ὄνομα ἐνὸς τῶν συμμαθητῶν του βραδύναντος νὰ ἔλθῃ. Ἀμέσως ὁ Κῆτε προσέταξε νὰ φέρουν τοὺς λεπτοὺς κλαδίσκους δι' ὧν ἐτελείτο ἡ μαστιγώσις, κατηγορῶν τοῦ Γλάδστωνος ὅτι προῦδωκε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀνακατεθέντος αὐτῷ καθηκόντος, ἐν ᾧ οὗτος ἀπλοῦν λάθος μνήμης διέπραξε.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπεν ὁ μέλλων πρωθυπουργός, δεκατετραέτης τότε, ἡ ὑπηρεσία μου ὡς πρωτοσχόλου θὰ ἦτο ὑπηρεσία ἐμπιστοσύνης, ἂν μόνος μου τὴν ἐζήτουν· ἀλλὰ μὴ ἐπεβλήθη.

Ὁ Κῆτε ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ ὅτι καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἀστυνόμου καὶ τοῦ δικαστοῦ εἰσὶν ἐπιβεβλημέναι εἰς τοὺς ἐκτελοῦντας αὐτάς, ἀλλ' ὅτι ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι δὲν εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελῶσιν αὐτάς ἀμέμπτως· ἀλλὰ σοφιστὴν οἷος ὁ Κῆτε, τὸ παραδοξολόγον στρεβλοῦ συλλογισμοῦ ἐξιλέωσεν εὐχερἔστερον ἢ εὐλικρινῆς καὶ λογικῆ ἐξήγησις. Ὁ Γλάδστων παραδέχεται σήμερον ὅτι ἡ δικαιολογία του ἐνεῖχε μείζονα ἐνοχὴν ἢ αὐτὸ τὸ παράπτωμά του· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἂν δὲν κατάρθου ν' ἀφήσῃ ἀναπολόγητον τὸν καθηγητὴν αὐτοῦ, ὁ δύστροπος ἐκείνος παιδαγωγὸς πάντως θὰ τὸν ἐμαστίγῃ.

* *

Ὁ Γλάδστων μόνον δεκαοκτὼ μῆνας ἔμεινεν ἐν τῇ κατωτέρᾳ σχολῇ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπερέτησεν ὡς θεράπων τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ὅστις ἐννοεῖται, προσεφέρετο αὐτῷ μετὰ στοργῆς καὶ εὐμενείας. Ἐλαφρότατα ὑπῆρξαν τὰ τοιαῦτα καθήκοντα αὐτοῦ ἐφ' ᾧ καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ ὅπερ ἐξέδωκε βραδύτερον κατειρωνεύεται τῆς ἀγωνίας τῶν μητέρων, αἵτινες δὲν τολμῶσι νὰ στείλωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Ἔτον ἐκ φόβου μὴ ὑποπέσωσιν εἰς τὴν δεσποτεῖαν τυραννίσκου τινὸς. Ἐκείνος, λέγει, οὐδέ-

ποτε «συνήντησεν ἐν αὐτῷ οὔτε Νέρωνα οὔτε Καλλιγούλαν».

Ὅτε ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Γλάδστωνος νὰ προσλάβῃ θεράποντα, προσέλαβε τοιοῦτον τὸν Γεώργιον Mellish. Ὁ κύριος καὶ ὁ fag δὲν εἶχον ἐπανίδει ἀλλήλους ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ Λυκείου ἀποφοιτήσεώς των. Μετὰ πολλὰ δ' ἔτη ὁ πρωθυπουργὸς προσήνεγκε τῷ Γεωργίῳ Mellish τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης. «Τῷ ἔγραψα, λέγει ὁ Γλάδστων, τιλοφορῶν αὐτὸν ἀγαπητὸν κύριον, οὐδαμῶς ὑποπτευόμενος ὅτι ἀπετεινόμενὸν πρὸς τινὰ τῶν παλαιῶν μου fag ἄλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας, μεταβαίνοντες ἀμφοτέροι εἰς Οὐίνδσορ, συνηντήθημεν ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Πάδδινγκτον, καὶ μοὶ ἀνέμνησε τὰς ἀνὰ μέσον ἡμῶν ὑπαρξάσας ἄλλοτε σχέσεις. Ἐγὼ εἶχα λησμονήσει αὐτὰς ὀλοσχερῶς, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν παρουσιάσθη ὁ πρῶτός μου fag πρὸς ἐμὲ τόσον ἀπροσδοκῆτως».

Ἄλλος fag τοῦ Γλάδστωνος ἐγένετο ὁ Τζῶν Σμιθ Μάνσφιελδ, νῦν ἀνώτερος δικαστικὸς ὑπάλληλος. Ὁ Μάνσφιελδ λέγει περὶ τοῦ Γλάδστωνος: «Δὲν ἦτο ἀπαιτητικὸς· δὲν ἐνθυμούμαι ὅτι ἔκαμνα τίποτε ἄλλο δι' αὐτὸν εἰμὴ ὅτι ἔθετα τὴν τράπεζαν διὰ τὸ ἀριστόν του ἢ τὸ τέτον, ἢ ἐνίοτε ἐξετέλουσιν παραγγελίαν τινὰ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γλάδστων ἦτο κατὰ πέντε ἐτι πρεσβύτερός μου, μεγίστη μεταξὺ ἡμῶν ὑπῆρχεν ἀπόστασις. Ἦτο, καθόσον ἐνθυμούμαι, ἀγαθὸν τὴν ὄψιν μερικάκιον, ὀλίγον τι ἀβροφρῆς¹, ὠχρὸν ἔχον τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κόμην οὐλῆν, καθαρῶς πάντοτε καὶ κομψῶς ἐνδεδυμένον, ἐλάχιστα ἐκδοτὸν εἰς τὰς ἀθλητικὰς ἀσκήσεις, ἐνίοτε δὲ μόνον ποταμοπλοοῦν μετ' ἄλλων διὰ λέμβου ἢ παίζον κρίκετ».

* *

Ἔθος ὑπῆρχεν ὅπως ἕκαστος τῶν μαθητῶν ἄμα τῷ προβιδασμῷ αὐτοῦ εἰς τὴν πέμπτην τάξιν, προσενέγκῃ δεῖπνον ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ, καὶ ἀπαγγεῖλη, κατὰ τὸ ἐπιδόρπιον, σατυρικὴν ᾠδὴν κατὰ τῶν συνοίκων του. Αἱ σατυρικαὶ ἐκεῖναι συνηθέστατα ἦσαν χονδροειδεῖς· ἀλλ' ἡ συνήθεια ἀπῆτει ὅπως ὁ ποιητὴς μὴ ἐπηρεάζηται τὸ παράπαν ὑπὸ τῶν χρησιμευόντων ὡς σκοπὸς τῶν σατυρικῶν αὐτοῦ βελῶν· ὁ Γλάδστων ἐν τῷ ποιήματι ὅπερ ἀπήγγειλεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἀπέφυγεν εὐγενῶς πᾶσαν προσωπικότητα· ἀλλ' ἐστηλίτευσεν ἀμειλίχτως καταχρήσεις τινὰς ἐν τῇ σχολῇ συμβαινούσας, ἰδίᾳ δὲ τὴν σκληρότητα τῶν μαθητῶν κατὰ τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἔτον ἀγομῆναι χοίρων τὴν καθαρὰν Τετάρτην· διότι, κατὰ βάρβαρον τι ἔθιμον, αἱ μαθητικὰ ἀπωθοῦντες τοὺς χοιροβο-

1. Βραδύτερον ἐγένετο ῥωμαλεώτατος, ὡς θέλομεν εἶδε παρακατιόντες.

σκοὺς ἀπέκοπτον τὰς οὐράς τῶν χοίρων. Ὁ Γλάδστων ἀπήρесе σφόδρα εἰς τὸ ἀκροατήριον αὐτοῦ, προσιπῶν ὅτι οἱ τὸν τοιοῦτον ἀκρωτηριασμὸν διαπράττοντες ἐδειλίωσιν πρὸ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀνακαλύψεως, καὶ ὅτι ἂν ὑπερηφανεύοντο ἐπὶ τῇ νίκῃ των, ὦφιλον νὰ θέσωσιν ἐπὶ τοῦ πύλου των τὰ τρόπαια. Τὴν ἐπομένην καθαρὰν Τετάρτην εὔρε κρεμαζόμενας εἰς τὴν θύραν του τρεῖς χοιρεῖας οὐράς μετὰ τοῦ διστίχου τούτου:

Quisquis amat porcos porcis amabitur illis
Cauda sit exemplum ter repetita tibi.

ἦτοι

Ὁ ἀγαπῶν τοὺς χοίρους ἀγαπάται ὑπὸ τῶν χοίρων.
Δειγμὰ σοὶ τούτου ἔστω ἡ τριπλῆ αὕτη οὐρά.

Ὁ Γλάδστων ἔγραψεν ὑπ' αὐτὸ ἀπάντησιν δι' ἧς προὐκάλει τοὺς νεαροὺς οὐροτόμους, ἐλθόντες νὰ λάβωσιν ἀποδείξιν παραλαβῆς τῆς προσφορᾶς αὐτῶν, προστιθεὶς ὅτι θὰ τὴν ὑπογράψῃ διὰ τῶν πέντε αὐτοῦ δακτύλων ἐπὶ τοῦ προσώπου των. Ὁ πρωθυπουργός, ὁ ἐν ἡλικίᾳ τεσσαρῶν καὶ ἑβδομήκοντα ἐτῶν καταβάλλων δένδρα πρὸς ἀναψυχὴν ἀπὸ τῶν μόχθων αὐτοῦ¹ ἦτο ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ῥωμαλέος νεανίας, πρὸς ὃν οὐδεὶς ἠρέσκετο ν' ἀντιπαλαίσῃ, ἐφ' ᾧ ἡ πρόσκλησις αὐτοῦ ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως. Ἴσως θὰ νομίσῃ τις ὅτι μετὰ τὸ ἐπεισὸδιον τοῦτο ἡ τύχη τῶν χοίρων ἐβεβλιώθη· φεῦ! οὐδαμῶς· ἡ ἀτυχία αὐτῶν ἔπαυσε μόνον ὅτε κατελύθη ἡ ἀγορὰ τῆς καθαρᾶς Τετάρτης.

* *

Τῷ 1824, μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος, ὁ τότε ὑπουργός τῶν ἐξωτερικῶν Κάννιγγ, μεταβὰς εἰς Ἔτον, ὅπως παραστῆ εἰς τὰς ἐτησίως κατὰ τὴν 4 Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ Λυκείου τελουμένας ἐορτάς, συνδιελέχθη ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γλάδστωνος τοῦ πρῶτιστα ὑποστηρίζαντος αὐτὸν ἐν τῇ περιωνύμῃ ἐκλογῇ τῆς Λιβερπούλης. Τὸ σταδῖον τοῦ Κάννιγγ ἐξήσκει παραδόξον τινὰ γοητεῖαν ἐπὶ τοῦ νεαροῦ Γλάδστωνος, ἐν τῇ ἀξιωμαθημονεύτῃ δὲ δι' αὐτὸν ἡμέρᾳ ἐκεῖνη, καθ' ἣν ἐδέξατο ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν ἢ γοητεῖα ἐγένετο πλήρης καὶ διαρκῆς. Βεβαίως τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ πρωϊμότητος ἀναμνησθεὶς ὁ Κάννιγγ καὶ ἐκτιμήσας τὴν εὐφυΐαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ νεαροῦ θαυμαστοῦ αὐ-

1. Ἴδου τί ἔγραφον αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Μαρτίου 1883.

Ἐτὴν παρελθοῦσαν δευτέραν, ὁ πρωθυπουργὸς ἀπέταμε μεγάλην κερασίαν ἐν τῷ δάσει τοῦ κ. Leveson Gower, ἐν Χόλμπουρι. Ἡ ὑλοτόμησις διήρκεσεν εἴκοσι πέντε λεπτά. Μόλις ὁ κ. Γλάδστων ἐπελάβετο τοῦ ἔργου χιῶν πυκνὴ ἐν καταγισμῷ ἐπέσκηψεν εἰς τὸ δάσος· ἀλλ' ὁ πρωθυπουργός ἀσκεπῆς ὢν τὴν κεφαλὴν καὶ ἄνευ ἐπενδύτου μόνον μετὰ τὴν ὀλοσχερῆ τοῦ δένδρου κατάπτωσιν ἐπαύσατο τοῦ ἔργου².

τοῦ, ὠμίλησεν αὐτῷ γλῶσσαν, ἥτις ἐπόμενον ἦτο ἰσχυροτάτην νὰ παραγάγῃ ἐντύπωσιν ἐπὶ τοιοῦτου πνεύματος. Αἱ συμβουλαι ἄς ἀπέτει-
 νεν αὐτῷ ὡς πρεσβύτερος ἀδελφός πρὸς νεώτε-
 ρον, περιεστράφησαν κυριώτατα περὶ τὰς κλα-
 σικὰς σπουδὰς. Ἀφιέρωσον πολὺν καιρὸν εἰς
 τοὺς στίχους σου, τῷ εἶπε· πᾶσα σπουδαία με-
 λέτη, τὴν ὁποίαν θὰ κάμῃ εἰς τὸ εἶδος τοῦ-
 το, θὰ ἐγκολάψῃ εἰς τὴν μνήμην σου ποιητι-
 κῆν τινα σκέψιν, ἢ καλλιπῆ τινα φράσιν, αἵ-
 τινες θὰ σοὶ εἶνε ὠφελιμώταται ὅταν θὰ ὀ-
 μιλήσῃ πρὸς τὸ κοινόν». Ὅτε δ' ἔθιξε τὴν πο-
 λιτικὴν, ὠμίλησεν ὡς ἄνθρωπος ἔχων αὐτὸς ἀ-
 νάγκην συμβουλῶν, διότι εἶχεν εἰσέτι (ἢ ἐφαί-
 νετο ὅτι εἶχε) πολλὰς τῶν ὄνειροπολήσεων ἐ-
 κείνων ἄς διασκεδάζει συνηθέστατα ὁ δημόσιος
 βίος. Κατ' αὐτὸν, ἢ παγκόσμιος τῶν κοινοβου-
 λίων βασιλεία ἐμελλε νὰ λύσῃ τὴν γλῶσσαν
 τῶν ἐθνῶν, ἕως τότε ἀφώνων, καὶ νὰ κάμῃ τὰς
 καρδίας αὐτῶν νὰ πᾶλλωσι· «Φαντάσθητι κοι-
 νοβούλιον περὸν βουλιανόν. Φαντάσθητι νέον Ἄρειον
 Πάγον ἐν Ἀθήναις· τοὺς Ἕλληνας μὲ φράκον
 καὶ καστόρινον πῖλον· τὸν Ἐπαμεινώνδαν μέλος
 τοῦ κοινοβουλίου, ἀντιπροσωπεύοντα τὰς Θῆ-
 βας· τὸν Ἀλκιβιάδην βουλευτὴν ἐξ Ἀθηνῶν·
 τὸν Λυκούργον καὶ τὸν Δράκοντα ἐκ Σπάρτης·
 τὸν Δράκοντα ἀναμένοντα νὰ διορισθῇ ὑπουρ-
 γός τῆς Δικαιοσύνης. Ὅλα αὐτὰ φαίνονται πα-
 ράδοξα, καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ θὰ συμβῶσι· καὶ
 πόσον καινοφανῆς εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ὑπουργοὺς
 θὰ εἶνε νὰ διατελῶσιν ἐν σχέσεσιν οὐχὶ πλέον
 πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ἐξημένους ἢ ψοφοδεεῖς, ὀ-
 μιλοῦντας διὰ στόματος προπετῶν στρατιω-
 τῶν, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔθνη, ἀληθῶς πρὸς τὰ ἔ-
 θνη! . . .»

* *

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Κάννιγγ εἰς Ἔτον, καὶ ἡ
 ὑπὸ ταύτης γενομένη ἀνάμνησις τοῦ «Micro-
 cosm», ἐν ἐξέδιδεν οὗτος αὐτόθι σπουδάζων,
 ἐνέδαλον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Γλάδστωνος τὴν ἰ-
 δέαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ «Miscel-
 lany», καίτοι μετὰ τρία ἄλλα ἔτη ἐξεκολάφη
 καὶ ἐπραγματώθη ἡ ἰδέα.

Μικρὸν πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Γλάδστωνος εἰς
 Ἔτον, τῷ 1821, ὁ «Etonian» εἶχε διακύσει τὸ
 βραχὺ ἀλλὰ λαμπρὸν στάδιόν του. Ὁ Γλάδ-
 στων, καίτοι μαθητὴς τῆς κατωτέρας σχολῆς,
 ἐσχέτισθη ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
 Θωμᾶ, ὅπου ἤρχοντο νὰ συναριστήσωσι, μετὰ
 τινῶν τῶν συντακτῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου
 δημοσιεύματος. Οἱ νεκροὶ ἐκείνοι σπουδασταὶ
 εἶχον ἀποκτήσει ἀληθῆ φήμην ἐκ τῶν γραφο-
 μένων αὐτῶν. Ὅτε ὁ Γλάδστων ἀνήλθεν εἰς
 τὰς ἀνωτέρας τάξεις, ἢ ἰδρυσις περιοδικοῦ ἐ-
 φάνη αὐτῷ ὡς ἡ μόνη ὁδός, ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ
 ἀνοικτὴ ὅπως διαπρέψῃ ἐν τῷ Λυκείῳ. Σήμε-

ρον ἡ δεξιὰ φύσις τοῦ σπουδαστοῦ δύναται νὰ
 τραπῇ ἐπὶ τὴν κατάκτησιν τῶν βραβείων· ὅθεν
 προκύπτει ὅτι τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα τριά-
 κοντα ἔτη ἐκδοθέντα περιοδικὰ δημοσιεύματα,
 εἶνε μέτρια πάντα, διότι συντάκται αὐτῶν εἰ-
 σὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἰδιότροποι, οἱ φυγό-
 πονοι, οἱ μὴ αἰσθανόμενοι ἐν ἑαυτοῖς οὔτε τὴν
 εὐφυΐαν, οὔτε τὴν θέλησιν νὰ εὐδοκίμησωσιν
 ἄλλως. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γλάδστωνος
 βραβεῖα δὲν ὑπῆρχον, ἐξετάσεις δ' ἐλάχιισταί.
 Ὁ εἰς τὴν πῦμπτην τάξιν προδιδακθεὶς μαθη-
 τῆς, προδιβιάζετο ἀνευ δοκιμασίας ἀλλὰ κατ'
 ἀρχαιότητα εἰς τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν τά-
 ξιν, περιλαμβάνουσαν δέκα collegers (οἰκοτρό-
 φους) καὶ δέκα oppidams (ἐξωτερικοῦς).

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἂν ἐν Ἔτον ὑπῆρχον
 πολλοὶ δεξιοὶ καὶ ἱκανοὶ περὶ ἄλλα, οἱ περὶ
 τὴν διεύθυνσιν περιοδικοῦ ἱκανοὶ ἦσαν καὶ αὐ-
 τόθι ὡς πανταχοῦ σπάνιοι. Τὰ τρία μόνον ἐπὶ
 ἐξαιρέτῳ ἄξιᾳ διαπρέψαντα σχολειακὰ περιοδι-
 κά, ὁ «Microcosm», ὁ «Etonian» καὶ ὁ «Mis-
 cellany» διητυθύνθησαν ὑπὸ νέων ἐχόντων ἐνα-
 μιλλῶς εὐστάθειαν χαρακτῆρος καὶ φαντασίαν
 καὶ κρίσιν. Ὁ Κάννιγγ, ὁ Μάκκουορθ, ὁ Ρῆδ
 καὶ ὁ Γλάδστων ἠπίσταντο νὰ προσελκύωσι συν-
 τάκτας καὶ τηρῶσιν αὐτοὺς ἐν εὐπρεπείᾳ ὕφους
 καὶ ἰδεῶν. Ἄν δὲν ἐπολιτεύετο ὁ Γλάδστων
 θὰ διέπρεπε πάντως ὡς διεθυντῆς ἐφημερίδας.

Εἰπώμεν, ἐν παρόδῳ, ὅτι τῷ 1826 μετέσχε
 ἑλληνικὴν ἡμφισμένος στολὴν τοῦ Monten, ὡς
 ἐκαλεῖτο ἡ περιφημὸς εἰς Salt - Hill πομπή.
 Ὁ Γλάδστων συνέλεξε τὸν ἔρανον διὰ τὸ ἄλας,
 δηλαδή διὰ τὸν πλοίαρχον τῆς σχολῆς Ἐδου-
 ἀρδον Πικεριγκ γενόμενον βραδύτερον βοηθὸν
 ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Ἔτον. Ἡ στολὴ τοῦ Γλάδ-
 στωνος ἐθαυμάσθη λίαν ἦτο τότε τὸ πρὸ τῆς
 ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου ἔτος, καὶ ὁ φιλελ-
 ληνισμὸς ἠμαζεν ἐν ταῖς δημοσίαις σχολείαις.

Τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ «Eton Miscellany»
 ἐδημοσιεύθη τὸν Ἰούλιον τοῦ 1827, ἐκτυπωθὲν
 ὑπὸ τοῦ Ἰγγαλτον καὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Βαρλο-
 λομαίου Βουβερῆ (ψευδωνύμου τοῦ Γλάδστω-
 νος), ὅστις ἔγραψεν εἰσαγωγὴν εὐφυστάτην, ἣν
 ἀφιέρωσεν εἰς τὸ «πολυκέφαλον τέρας», δηλα-
 δὴ τὸ κοινόν.

1. Ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἐν Ἔτον ἑτέρα συνθήκη λίαν
 παράδοξος. Κατὰ τριετίαν, τὴν δευτέραν τῆς Μεντηκο-
 στῆς, οἱ μαθηταὶ μετέβαινον ἐν πομπῇ μετῃμφισμένοι
 εἰς Salt - Hill (τὸν λόφον τοῦ ἄλατος, ἐξ οὗ προήρ-
 χετο τὸ ὄνομα monten συγκοπῆ ἐκ τοῦ ad monten)
 καθ' ὁδὸν συνέλεγον χρήματα ἐκ τῶν συνηθροισμένων
 κατὰ τὴν διάβασίν των περιέργων, ὅτινες ἐν γένει προ-
 θύμως υπεβάλλοντο εἰς τὸν ἀναγκαστικὸν ἐκείνον ἔρα-
 νον, διότι τὸ πλῆθος, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπελείετο ὑπὸ
 συγγενῶν τῶν μαθητῶν, ὅτινες φιλοστόργως καὶ μετὰ
 χαρᾶς ἠνείχοντο τὴν ὑπὸ τῶν ἀπογόνων των φορολό-
 γίαν ἐκείνην.

Τὸ παράδοξον τοῦτο ἔθιμον καθηργήθη ἀπὸ τινῶν
 ἐτών.

Ὁ ἐκδότης ἠσθάνετο ἤδη βαθεῖαν συμπάθειαν πρὸς τὴν δυστυχίαν τῆς Ἰρλανδίας, ὡς γίνεται κατάδηλον ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τούτου ποιήματός τινος περὶ Erin ὑπὸ Haslay Law, δημοσιευθέντος τῇ 4 Νοεμβρίου.

«Θέλω ν' ἀποκαλύψω τὰς δυστυχίας σου — τὰς ὁποίας τὸ πεπρωμένον μὲ κωλύει ν' ἀποκρύψω — Μάτην ζητῶ μίαν φωτὸς ἀκτίνα ὅπως σκεδάσω τὰς σκιάς τῆς νυκτός. — Αἱ μέλλουσαι γεννεαὶ θέλουσιν ἴδει τὸ πέρασ τῆς ἀθλιότητός σου ;

Τὰ πλεῖστα τῶν ἄρθρων τοῦ Γλάδστωνος εἶνε γεγραμμένα εἰς ὕφος ἡρεμον, δεικνύουσι δ' ἐν γένει μεγάλην μέριμναν περὶ τῆς γνώμης τοῦ κοινοῦ. Αἱ λέξεις ἐπιεικὲς κοινόν, ἰσχυρὸς χορηγὸς τῆς φήμης ἀπαντῶσι συχνάκις. Πραγματεύεται δὲ κατὰ προτίμησιν τὰ σοβαρὰ θέματα, ἐν δὲ τοῖς εὐτραπέλοις χωρίοις ὁ κάλαμος αὐτοῦ δὲν ἔχει τὴν ελαφρότητα καὶ τὴν χάριν, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὰ γραφόμενα ἄλλων αὐτοῦ συνεργατῶν. Δι' ἑαυτὸν ἐποίησεν ὁ Γλάδστων τὸν ἐπόμενον μετρίοφρονος ἐπιτάφιον.

Ἐνθάδε κεῖται ὁ Βαρθολομαῖος Βουβερῆ — ὑπῆρξε ψυχὴ φαίδρα καὶ ἀλλοπρόσαλλος — ἕξῃς διὰ τὸ κέρδος, ἔγραψε διὰ τὰ χρήματα — ἔπειτα ἤρπασε τὸν κάλαμόν του καὶ ἠτοκτόνησε.

Ὁ Γλάδστων εἶχεν ἱκανῶς εὐθυμον τὸ ἦθος, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν ζωηρὰν καὶ ελαφρὰν ἐκείνην φαιδρότητα τῶν εὐδοκίμουμένων ἐν ταῖς συναναστροφαῖς. Τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἔρρεπεν ἀνάκαθεν ἐπὶ τὰ σοβαρὰ, καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον ἐφ' ὃν διηύθυνε τὸ περιοδικόν του δὲν ἔπαυσεν ἐκπλήττων τοὺς *lags* αὐτοῦ διὰ τῆς θαυμασίας περὶ τὸ ἐργάζεσθαι δυνάμει τοῦ πνεύματός του. Τὸ γραφεῖον αὐτοῦ ἦτο κατάμεστον χειρογράφων καὶ διορθώσεων. Ὡς πάντες οἱ ἐκδόται, ὑπέστη τὴν ἐκ τῶν χειρογράφων βάσανον, ἀναγκάζομενος ν' ἀναγινώσκη σωροὺς ἄρθρων ἀναξίων δημοσιεύσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον εὐρίσκε καιρὸν καὶ πρὸς τὰς σχολειακὰς αὐτοῦ μελέτας. Ὁ δόκτωρ Κῆτε ὅσον αὐστηρὸς καὶ ἂν ἦτο, οὐδέποτε εὗρεν αὐτὸν ἀμελήσαντα τῶν καθηκόντων του· τὸν ἀντίον μάλιστα ἐπὶ τέλους εὐνούστατος ἐγένετο αὐτῷ, βεβαιωθείς ὅτι ἦτο εἰς τῶν ἀρίστων τοῦ Λυκείου μαθητῶν.

Ὁ «Eton Miscellany» ἐξηκολούθησεν ἐκδιδόμενος μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἀπῆλθεν ἐξ Ἔτον, δηλαδή μέχρι τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1827. Ἐν ἔτος ὀλόκληρον διήνησεν ἐν τῇ ἕκτῃ τάξει, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν *oppidams* (τῶν ἐξωτερικῶν), διότι ἄλλος τις τῶν μαθητῶν πρεσβύτερος αὐτοῦ παρέμεινεν ἐν τῇ σχολῇ πολλῶ πλεῖον τοῦ συνήθους χρόνου. Ἄλλ' ὁ Γλάδστων ἐγένετο πρόεδρος τῆς ἐταιρίας τῶν συζητήσεων, καὶ ὁ ἀνεγνωρισμένος ἀρχηγὸς ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ ῥητορικῇ τέχνῃ. Συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς

τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ γοήτρου τοῦ ἀγορεύειν, ὅπερ ἦτο ἐν παρακμῇ ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Γλάδστων, καὶ ὅπερ δὲν προέφθασε νὰ ἴδῃ μετ' αὐτὸν ἀκμάζον. Ὁ κ. Μάνσφιελδ λέγει περὶ τῆς ἐταιρίας ταύτης : «Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἔτον πενιχρῶς διαπαιδαγωγοῦμενοι ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Κῆτε κατηρτίζοντο μόναι δι' ἑαυτῶν. Οἱ ἐν τῇ ἐταιρίᾳ τῶν συζητήσεων προσήλουν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πολιτικὴν, ὅλοι δὲ οἱ ἀξιοσημείωτοι κρινοδουλευτικοὶ λόγοι τοῦ τελευταίου αἰῶνος ἦσαν γνωστοὶ ὑπὸ τῶν νεαρῶν αὐτῆς μελῶν».

Τὸ ὄνομα W. E. GLADSTONE εἶνε διὰ μαχαριδίου κεχαραγμένον ἐπὶ τῆς θύρας μιᾶς τῶν αἰθουσῶν τῆς ἀνωτέρας σχολῆς. Δὲν εἶνε βέβαιον ἂν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε ἰδιόχειρος τοῦ μέλλοντος πρωθυπουργοῦ, ἀλλὰ εἶνε βεβαιότατον ὅτι ὁ Γλάδστων ἀφῆκεν εἰς Ἔτον ἀνάμνησιν ἐπιζήσουσαν πολλῶ πλεῖον τῆς ἐπιγραφῆς.

[Ἐπεται τὸ τέλος].

A. K.

Ἡ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ

Ἀιτήγημα.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 561.

Δ'

Οὔτε πυρὰ, οὔτε κρότος, οὔτε σκιά ἀνθρώπου ὑπὸ τὰ δένδρα. Ποῦ εἶνε οἱ συγχωρικοί τῆς ; Προχωρεῖ, βαδίζει τυχαίως, τοὺς βραχίονας προτείνουσα ἐν μέσῳ τοῦ σκότους· προσκαλεῖ διὰ φωνῆς ταπεινῆς τοὺς φίλους τῆς, καλεῖ αὐτοὺς ὀνομαστί, τοὺς ἰκετεύει ν' ἀπαντήσωσιν· ὑψοῖ τὴν φωνὴν αὐτῆς... Τὸ δάσος εἶνε ἔρημον· ὑπὸ πνοῆς χειμερινῆς τρίζουσιν οἱ μαυρισαντες κλάδοι· ἡ βροχὴ σταλάζει ἐπὶ τῶν ἀκάμπτων πρίνων· πτηνὰ ἀθέατα περυγίζουσι καὶ τὸ δάσος ἐπαναπίπτει εἰς σιγὴν, στυγνότεραν, βαρύτεραν. Δὲν εἶνε ἐκεῖ! Ἡ Γιαννούλα εἰς δεισιδαιμον ὑπέικουσα δέος προχωρεῖ ταχύτερον τὰ δένδρα φράττουσιν αὐτῇ τὴν ὁδόν· ἡ περιτρομος αὐτῆς χεῖρ ὀλισθαίνει ἐπὶ ὑγρῶν φλοιῶν. Εἶτα ἡ ἔκτασις εὐρύνεται, ἡ νύξ εἶνε ἤττον μέλαινα. Εὐρεῖται διόδος ἀνοίγεται ἐνώπιόν τῆς. Εἶνε ἡ ὁδὸς τοῦ Σιασσόν ; Ὡ! ἐνταῦθα θὰ ἐνεδρεύουν ἐξάπαντος. Προβαίνει σφαλλομένη.

— Μὰ, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀποκριθῆτέ μου τέλος πάντων· εἶμαι ἰδική σας, ἡ χήρα τοῦ Γιάννη.

Ἄμορφόν τι σχῆμα ἀποσπᾶται ἐκ μιᾶς γωνίας καὶ πλησιάζει πρὸς αὐτὴν· φωνὴ τις ὁμιλεῖ σιγὰ· ἀκροᾶται :

— Σὺ εἶσαι, Γιαννούλα ;

Ἡ χωρική ἀνασκιρτᾷ ἐξ ἐκπλήξεως· ἀποφασίζει νὰ φύγῃ, εἶτα ἴσταται καὶ ἐπανέρχεται.

— Ποῖός εἶσαι ;